

BIDANGKUASA MAHKAMAH SYARIAH DI KUANTAN : 1
KAJIAN

NURUL NADIA BINTI YUNOS

Kertas Projek Dikemukakan untuk
Memenuhi Sebahagian daripada Syarat Diploma

JABATAN SYARIAH

KOLEJ UNIVERSITI ISLAM PAHANG SULTAN AHMAD SHAH

2016

PENGAKUAN

“ saya akui karya ini adalah hasil kerja saya sendiri kecuali nukilan dan ringkasan yang tiap-tiap satunya telah saya jelaskan sumbernya”

Tandatangan :

Nama Calon : NURUL NADIA BINTI YUNOS

No.Matrik : PID 13322

PENGHARGAAN

Alhamdulillah bersyukur saya kepada Allah kerana dengan limpah kurnia serta inayah-Nya, saya masih dapat mengecapi nikmat hidup dengan aman dan damai di alam dunia yang penuh barakah ini. Bersyukur juga kepadanya kerana telah memberikan ketabahan, kecekalan serta kesungguhan yang jitu dalam menyiapkan keseluruhan kajian yang berkaitan dengan Bidangkuasa Mahkamah Syariah di Kuantan. Selawat dan salam ke atas junjungan besar Nabi Muhammad s.a.w kerana dengan pengorbanannya, kita masih berpeluang mengecapi nikmat iman dan Islam.

Terlebih dahulu saya ingin merakamkan setinggi-tinggi penghargaan dan rasa terima kasih yang tidak terhingga kepada Encik Mohd Saifuddin bin Abdul Karim selaku penyelia kepada penulisan kertas projek ini yang sudi memberi tunjuk ajar, bimbingan dan teguran yang membina serta sudi meluangkan masa untuk menyemak dan menyempurnakannya. Penghargaan ini juga juga ditujukan kepada kedua-dua ibu bapa saya iaitu En Yunos bin Mohamed dan Puan Rohana bt Ibrahim yang telah banyak memberi bantuan serta sokongan dari segi kewangan dan sokongan moral sehingga saya berjaya menyiapkan kajian saya ini dengan jayanya.

Ucapan terima kasih ini juga ditujukan buat pensyarah-pensyarah lain yang sudi memberi khidmat bimbingan dan bantuan dalam menyiapkan kajian ini serta ucapan penghargaan ini juga ditujukan buat pihak-pihak yang terlibat secara langsung ataupun secara tidak langsung.

Akhir sekali kepada rakan-rakan dan sahabat seperjuangan yang banyak membantu saya, di kesempatan ini saya juga ingin mengucapkan berbanyak-banyak terima kasih kepada mereka. Semoga kalian semua berjaya mencapai matlamat yang diidamkan dan semoga persahabatan yang dijalinkan ini kekal berpanjangan selamanya, InsyaAllah.

Sekian, Wasalam.

ABSTRAK

Penyelidikan yang dijalankan ini ialah satu kajian untuk mengetahui dan bidang Kuasa Mahkamah-mahkamah Syariah di Kuantan. Kajian ini juga bukan sahaja meliputi mahkamah rendah, malahan sehingga ke mahkamah rayuan. Tujuan kajian ini adalah untuk memberi pendedahan kepada masyarakat di luar sana mengenai bidang Kuasa dan pengenalan kepada sistem kehakiman Islam di Malaysia. Beberapa orang pegawai di Mahkamah Syariah telah ditemubual untuk mendapatkan maklumat terkini mengenai sistem dan urusan pentadbiran di mahkamah dengan lebih terperinci. Keseluruhan data dan maklumat telah dianalisis oleh penyelidik. Kajian ini juga merangkumi aspek sejarah pentadbiran dan kewujudan undang-undang Islam sejak dari zaman penurunan al-Quran sehingga kini.

KANDUNGAN

BAB	PERKARA	HALAMAN
	PENGAKUAN	ii
	PENGHARGAAN	iii-iv
	ABSTRAK	v
	ISI KANDUNGAN	vii-viii
BAB SATU	PENDAHULUAN	
	1.1 Pengenalan	1-3
	1.2 Permasalahan Kajian	3-4
	1.3 Objektif Kajian	5
	1.4 Limitasi Kajian	5
	1.5 Definisi Operasi Kajian	6
	1.6 Metodologi Kajian	7
	1.7 Ulasan Perpustakaan	8-10

BAB DUA SEJARAH SYARIAH DAN FIQH

2.1 Pengenalan	11-12
2.2 Sumber Perundangan Islam	13-17
2.3 Sejarah Kewujudan Undang-undang Islam di Malaysia	17-21
2.4 Kesimpulan	22

BAB TIGA PENGENALAN KEPADA BIDANG KUASA MAHKAMAH SYARIAH KUANTAN

3.1 Pengenalan	23-25
3.2 Sejarah Penubuhan Mahkamah Syariah	26-30
3.3 Bidang kuasa Mahkamah Syariah	31-35
3.4 Kesimpulan	36

**BAB EMPAT KEBERKESANAN PELAKSANAAN UNDANG-UNDANG
ISLAM DI DALAM MAHKAMAH SYARIAH KUANTAN**

4.1 Pengenalan	37-38
4.2 Keberkesanan Undang-undang Islam dalam Mahkamah Syariah Kuantan	39-40
4.3 Kesimpulan	41

BAB LIMA RUMUSAN DAN CADANGAN

5.1 Rumusan	42-43
5.2 Cadangan Kajian	44-45
5.3 Kesimpulan	46

BAB SATU

PENDAHULUAN

1.1 Pengenalan

Di dalam sesebuah negara yang maju, sistem pemerintahan yang teratur dan adil menjadi tunjang utama kepada keharmonian sesebuah negara. Namun begitu, tidak dapat disangkal juga bahawa sistem keadilan yang cekap serta tulus dari sudut undang-undang juga memainkan peranan yang sangat penting di dalam sesebuah negara. Di Malaysia, sistem keadilan bagi umat Islam secara amnya adalah tertakluk di bawah Undang-undang Syariah. Mahkamah Syariah dinamakan Mahkamah Kadi bagi menjalankan peraturan dan peruntukan Undang-undang pentadbiran Agama Islam untuk mentadbir perkara-perkara yang berkaitan dengan undang-undang di bawah peruntukan Agama Islam.¹

¹ Wu Min Aun. Pengenalan Kepada Sistem Perundangan Malaysia. 1981. Heinemann Educational books, Kuala Lumpur

Malangnya, Mahkamah Syariah sering kali dilabel sebagai mahkamah kelas kedua, gagal menjalankan tanggungjawab dalam mengendalikan urusan hal ehwal umat Islam terutamanya yang melibatkan kes-kes keluarga, tidak adil, berat sebelah dan lebih menyebelahi kaum lelaki. Menurut Profesor Ahmad Ibrahim, sedikit petikan kata daripada buku Undang-undang Tatacara Mal Mahkamah Syariah, beliau berpendapat bahawa seorang Hakim di mahkamah syariah bukan sahaja perlu melihat kepada hukum syarak dan undang-undang, akan tetapi perlu juga memastikan bahawa peraturan mengenai acara dipatuhi.

Dalam pelaksanaan sistem Undang-undang Islam di Malaysia, kritikan dari masyarakat biasanya timbul atau lahir apabila mereka tidak berpuas hati dengan cara pengendalian kes yang diamalkan oleh Mahkamah Syariah. Masyarakat seringkali merungut apabila menghadapi kesukaran untuk menyelesaikan masalah yang timbul misalnya, banyak borang-borang yang perlu diisi, penangguhan kes yang kerap yang turut memberi impak yang besar kepada masyarakat dalam kehidupan mereka, defendan yang tidak pernah hadir dan banyak lagi.

Tidak dapat disangkal lagi, dalam melaksanakan sesuatu Undang-undang, pengendalian yang baik dalam menguruskan kes di mahkamah diiringi dengan Hakim dan Peguam yang cekap dan amanah dalam melaksanakan tugas, memberi kesan yang besar kepada sistem perundangan Islam itu sendiri, malah masyarakat akan berpuas hati serta akur dengan keputusan mahkamah.

Selain itu juga, terdapat komen-komen serta rungutan dari masyarakat menyatakan bahawa sistem keadilan Islam yang dijalankan di Malaysia sangat lemah dan tidak diberi keutamaan. Sesetengah pihak berpendapat bidang kuasa hukuman Syariah yang diguna pakai dari sudut jenayah juga terlalu lemah dan tidak memberi pengajaran kepada pesalah-pesalah di luar sana. Oleh itu, banyak konflik yang berlaku yang memberi pendapat bahawa Undang-undang sivil mengatasi Undang-undang Syariah.

1.2 PERMASALAHAN KAJIAN

Sejarah kehakiman Islam telah membuktikan bagaimana pengendalian yang sempurna itu memberikan kepuasan kepada masyarakat. Dalam satu riwayat ada menyebutkan bahawa Hakim Syuraih yang mengadakan perbicaraan antara Sayidina Ali dan seorang lelaki Yahudi yang dituduh mencuri baju besi baginda. Dalam kes tersebut Hakim Syuraih telah menolak dakwaan sayidina Ali kerana kekurangan bukti.

dan memberikan dan memberikan hak kepada lelaki Yahudi tersebut. Kagum dengan pengendalian kes yang dilaksanakan oleh Hakim tersebut secara adil, dan mengikut prosiding yang ditetapkan oleh hukum syarak, menyebabkan lelaki Yahudi tersebut memulangkan baju besi itu kembali.

Dapat dilihat bahawa undang-undang Islam yang diwujudkan sudah begitu lengkap dan hal ini tidak dapat disangkal lagi. Namun begitu, sejauh manakah undang-undang ini dikuatkuasakan dan diamalkan di Malaysia? Adakah Undang-undang yang sudah sedia ada ini sudah memadai serta memberi pengajaran kepada pesalah di luar sana atau perlu ditambahbaik lagi? Bagi menjawab persoalan ini, pengkaji perlu melakukan kajian terperinci terhadap sistem Undang-undang Syariah dan pengkaji telah memberikan fokus serta penelitian di Mahkamah Syariah di Kuantan, Pahang.

1.3 OBJEKTIF KAJIAN

Objektif kajian adalah seperti berikut:

1.3.1 Untuk mengkaji sejauh manakah undang-undang Islam terpakai di Mahkamah Syariah

1.3.2 Untuk mengetahui bagaimana undang-undang Syariah ini memberi kebaikan kepada masyarakat

1.3.3 Untuk memberi pendedahan kepada masyarakat mengenai bidangkuasa mahkamah syariah

1.3.4 Untuk mengkaji sama ada undang-undang syariah yang telah termaktub dan dikuatkuasakan ini sudah memadai atau perlu ditambahbaikkan lagi.

1.4 LIMITASI KAJIAN

Kajian ini dilaksanakan di Mahkamah Syariah di Kuantan, Pahang. Tumpuan kajian adalah menjurus kepada bidang kuasa mahkamah syariah, keberkesanannya kepada masyarakat, serta mengkaji sejauh mana undang-undang syariah yang diamalkan selari dengan undang-undang Islam.

1.5 DEFINISI OPERASI KAJIAN

1.5.1 Mahkamah Syariah: Tempat sistem keadilan dijalankan di mana di tempat ini hanya undang-undang Islam yang digunapakai dan membicarakan kes-kes Mal dan Jenayah dari sudut pandangan Islam.

1.5.2 Tatacara Mal: peraturan-peraturan atau prosedur untuk mengendalikan kes di Mahkamah Syariah

1.5.3 Defendan : termasuk mana-mana orang yang diserahkan dengan writ saman atau notis untuk hadir ke mahkamah. Ia juga terpakai kepada seseorang yang didakwa atas kesalahan.

1.5.4 Hakim: orang yang diberi kuasa dalam menentukan permasalahan yang timbul yang berkaitan dengan undang-undang.

1.6 METADOLOGI KAJIAN

Data-data sekunder bagi kajian ini dikutip melalui kaedah analisis dokumen iaitu penelitian ke atas buku-buku, atau sebarang dokumen berkaitan melalui kajian perpustakaan. Data-data utama dikutip menggunakan beberapa aspek metodologi iaitu kaedah temu bual, penyelidikan eksperimen, dan penyelidikan deskriptif.

Selain itu juga, pengkaji mengumpul maklumat daripada maklumat daripada internet. Maklumat-maklumat kajian dikumpul melalui pencarian di internet dengan menggunakan laman web tertentu turut menjadi sebahagian daripada aset kepada pencarian maklumat ini.

Metode temu bual dijalankan bagi mendapatkan maklumat-maklumat kajian, serta data berbentuk cadangan, pandangan atau komen.

1.7 ULASAN PERPUSTAKAAN

Mohd Nadzri Bin Haji Abdul Rahman Ibrahim (2010) telah mendedahkan mengenai Undang-undang Tatacara Mal Mahkamah Syariah. Beliau juga telah menerangkan tentang bidang kuasa Mahkamah Syariah serta prosedur-prosedur yang perlu dilakukan oleh setiap Hakim dan peguam dalam melicinkan proses perbicaraan.

Abdul Halim El-Muhammady (1993) telah mengkaji apakah yang dimaksudkan dengan Undang-undang Islam pada zaman sahabat serta cara pelaksanaan Undang-undang Islam pada zaman tersebut. Beliau juga menerangkan bagaimana pelaksanaan dan penetapan hukum pada zaman tersebut.

Dr Abdul Karim Zaidan (1995) menerangkan mengenai sistem kehakiman Islam serta bagaimana Hakim menetapkan sesuatu keputusan dalam setiap permasalahan yang timbul. Beliau juga membahaskan perlunya bagi seorang Hakim berijtihad dalam menentukan hukum. Selain itu juga, beliau menerangkan bagaimana melalui dalil-dalil dan Nas Syarak digunakan dalam menetapkan hukum.

Dato Dr. Haji Mohd. Amin Abdul Rahim (2009) membincangkan mengenai Undang-undang jenayah Islam. Beliau juga memberikan contoh-contoh kesalahan

jenayah di dalam Islam serta cara perlaksanaannya hukumannya menurut Islam. Di samping itu, beliau ada membincangkan tentang isu-isu sama ada sesuaikah jika Undang-undang jenayah Islam ini dijalankan dalam masyarakat moden kini.

Prof. Ahmad Mohamed Ibrahim Ahilemah Jones (1985) telah memberi pendedahan mengenai latar belakang kedudukan Undang-undang Islam di Malaysia khususnya. Beliau merupakan penyumbang utama kepada penubuhan Mahkamah Syariah dan beliau juga sangat arif di dalam bidang Undang-undang. Selain itu, beliau juga turut membincangkan tentang enakmen pentadbiran agama Islam serta pembahagian bidang kuasa di dalam Mahkamah Syariah.

Siti Zalikha Haji Md. Nor (1999) membincangkan tentang konsep dan falsafah perundangan Islam. Beliau juga turut menekankan takrif dan konsep Syariah serta memberi pendedahan mengenai sumber-sumber utama di dalam perundangan Islam. Selain itu juga, beliau turut memberi penekanan tentang objektif utama dalam pelaksanaan hukuman di dalam Islam iaitu melalui Maqasid Syariah.

Abdul Halim El-Muhammady (1998) menerangkan analisis terhadap pemakaian Undang-undang jenayah Islam secara teori berdasarkan Fiqh-al Islam dan tahap pelaksanaannya di Malaysia kini. Beliau juga menerangkan persoalan-persoalan dan keraguan yang sering timbul mengenai pelaksanaan hukum jenayah Islam

masa kini. Selain itu, beliau membuat analisis menyeluruh dengan mengenal pasti masalah-masalah yang dihadapi dalam menjalankan hukum jenayah Islam di Malaysia.

Zulkifli Hasan (2007) memberi pendedahan tentang amalan kehakiman dan guaman syarie di Malaysia. Beliau juga turut menerangkan tentang pendekatan penyelesaian isu dan permasalahan undang-undang di Mahkamah Syariah, serta permasalahan dan Isu terkini pendakwaan di Mahkamah Syariah.

Berdasarkan beberapa ulasan kepustakaan yang dinyatakan di atas, penulis mendapati bahawa masih belum ada kajian khusus dijalankan ke atas tajuk ini. Oleh yang demikian, penulis merasakan bahawa satu kajian terperinci berdasarkan tajuk penulis perlu dijalankan bagi menghasilkan dapatan kajian yang dapat membantu pihak-pihak tertentu menjalankan tindakan susulan serta memperbaiki sebarang kelemahan atau kekurangan yang dapat dikesan.

BAB DUA:

2. SEJARAH SYARIAH DAN FIQH

2.1 Pengenalan

Perkataan undang-undang Islam ialah terjemahan daripada perkataan Arab Syariah dan fiqh. Perkataan syariah mempunyai pelbagai pengertian mengikut konteks penggunaannya; dalam penggunaan bahasa ia bererti tempat mendapatkan air, atau mengikut penggunaan al-Quran ia bererti jalan yang lurus. Adapun para fuqaha telah memberikan pengertian khusus bagi istilah ini iaitu hukum-hukum yang ditentukan oleh Allah s.w.t kepada hambanya dan disampaikan melalui lidah Rasul-Nya Muhammad s.a.w. Di dalamnya terkandung perkara-perkara yang berkaitan dengan aqidah, akhlak dan amalan-amalan lahiriah manusia. Apabila ilmu Islam berkembang luas dan menjurus kepada bidang-bidang khusus, maka syariah ini difahamkan sebagai mencakupi tiga bidang ilmu iaitu ilmu aqidah, ilmu fiqh dan ilmu tasawwuf.

Tetapi ternyata dalam perkembangan yang terakhir disebabkan penjurusan bidang ilmu ini, perkataan syariah ini dikhususkan pengertiannya kepada perkara-

perkara yang berhubung dengan amalan lahiriah manusia semata-mata yang dikenali kemudiannya dengan istilah fiqh.

Apabila undang-undang Islam menjadi satu bidang ilmu yang tersendiri dan dikenali kemudiannya dengan fiqh, maka istilah ini kadangkala digabungkan dengan perkataan lain. Hal ini dilakukan oleh para fuqaha untuk memperincikan setiap bidang ilmu yang berkait rapat dengan undang-undang Islam. Bidang-bidang ilmu yang dimaksudkan itu ialah seperti Usul al-Fiqh, Qawaid al-Fiqh, Ikhtilaf al-Fuqaha, Tarikh al-Fiqh, dan al-Fatwa.²

² Abdul Halim El-Muhammady 1993. Perkembangan Undang-undang Islam. Budaya Ilmu sdn.bhd, m/s 1

2.2 Sumber Perundangan Islam

2.2.1 Sumber Perundangan Islam Pada Zaman Rasulullah

Seperti yang sudah tercatat di dalam, Al-Quran, Rasulullah merupakan pemimpin tertinggi di dalam agama Islam. Baginda merupakan penyampai, pentafsir dan pelaksana Undang-undang yang diwahyukan oleh Allah s.w.t. Di dalam Islam, Al-Quran merupakan sumber hukum utama di dalam Islam. Zaman pemerintahan Baginda Rasulullah s.a.w merupakan zaman awal dalam pembentukan perundangan Islam dan perlaksannaanya dalam masyarakat.

Al-Quran merupakan kalam Allah yang diturunkan oleh Allah kepada Muhammad melalui pengantaraan daripada malaikat Jibril. Ia diturunkan sepanjang sejarah kerasulan Nabi Muhammad dan diturunkan secara beransur-ansur mengikut keperluan dan tuntutan masyarakat pada waktu itu dan secara bertahap-tahap. Penurunan Al-Quran memakan masa 23 tahun untuk memberi kemudahan kepada masyarakat Islam memahami idea yang baru ini dan supaya mereka berkemampuan melaksanakannya.

2.2.2 Sumber-sumber Perundangan Islam

Seperti yang kita ketahui, pada zaman jahiliah, adat dan urf memainkan peranan penting sebagai sumber perundangan di kalangan bangsa Arab. Namun demikian, urf adalah sebagai satu sumber undang-undang yang tidak kukuh kerana urf boleh berubah-ubah mengikut adat dan perubahan zaman. Melalui kedatangan Islam dengan membawa nas Al-Quran sebagai asas syariah pertama merangkumi syariah sebagai agama dan syariah sebagai Undang-undang.

Sumber perundangan pada zaman Rasulullah s.a.w khusus kepada wahyu Ilahi sahaja (al-Quran dan Sunnah). Setelah baginda wafat, lahirlah dua sumber lain sebagai cabang atau ekoran kepada dua sumber sebelumnya al-Quran dan Sunnah yang dinyatakan di atas. Kebanyakan ulama' bersetuju berpegang kepada empat sumber dalam menetapkan hukum sesuatu perkara iaitu, al-Quran, al-Sunnah, al-Ijma' dan al-Qiyas.

Al-Quran al-Karim ialah dalil pertama dan sumber yang asasi bagi perundangan Islam. Al-Quran ialah kitab Allah yang diturunkan kepada nabi Muhammad melalui wahyu dalam kalam bahasa Arab. Ulama' mentakrifkan al-Quran ialah kalam Allah yang diturunkan kepada nabi Muhammad dan

dipindahkan kepada manusia dengan cara mutawatir, termaktub dalam mashaf-mashaf, dimulai dengan surah al-Fatihah dan disudahi dengan surah al-Nas.³

Melalui penerangan di atas, dapatlah kita simpulkan bahawa al-Quran merupakan rujukan utama dalam sistem perundangan Islam. Seterusnya, Imam Syafi' berpendapat bahawa sunnah Rasulullah tidak kurang pentingnya sebagai sumber hukum. Hal ini tidak dapat disangkal lagi kerana di dalam al-Quran juga Allah turut menyuruh manusia untuk mentaati perintahNya dan rasulNya. Antara dalil al-Quran yang menyuruh umat manusia untuk mengikut perintah Allah dan RasulNya ialah :

الله اطع فقد الرسول طع من

Maksudnya : “Barangsiapa mentaati rasul (Muhammad), maka sesungguhnya dia telah mentaati Allah.”

Al-Nisa' : 80⁴

³ Siti Zalikha Haji Mohd No. 1999. Al syariah konsep dan perundangan Islam. Dewan bahasa dan Pustaka. m/s 21

⁴ Al-Quran surah al-Nisa' : 80

Melalui penjelasan dalil di atas, maka kita sebagai hamba Allah sudah dipertanggungjawabkan dan menjadi kewajiban kepada kita untuk mengikuti ajaran dan suruhan nabi Muhammad s.a.w. Kepentingan al-Sunnah sebagai sumber hukum kedua jelas dapat difahami melalui kenyataan Imam Syafi'i di mana beliau berpendapat bahawa memang ada nas al-Quran yang hanya menjelaskan hukum asas kefardhuan sesuatu amalan, tetapi penjelasan yang lebih terperinci mengenai cara dan masa perlaksanaanya diterangkan oleh Rasulullah S.A.W melalui perbuatan, tindakan dan percakapan beliau. Oleh sebab Rasulullah diwajibkan oleh Allah supaya mentaatinya, dan mengambil hukum daripadanya, maka dengan penerimaan kita daripada baginda bererti kita menerima kewajiban yang ditentukan oleh Allah s.w.t.

Sumber perundangan Islam ketiga ialah ijma daripada para ulama'. Ijma' yang dimaksudkan ialah kesepakatan pendapat di kalangan ulama dari seluruh pelosok negara Islam pada suatu masa dalam sesuatu masalah. Namun begitu, Imam Syafi'i berpendapat bahawa ijma' al-Sahabah sebagai ijma' yang lebih tinggi daripada yang lain kerana mereka mendengar sendiri sunnah Rasulullah s.a.w. Ijma' bagi Imam Syafi'i ialah perkara yang disepakati oleh semua ulama' di pelbagai tempat dan dipindahkannya ke generasi kemudian di dalam keadaan sepakat pandangannya seperti sembahyang zohor empat rakaat, meminum arak hukumnya haram dan lain-lain.

Sumber perundangan seterusnya ialah qiyas. Qiyas dan ijtihad bagi Imam Syafi'i mempunyai makna yang sama. Qiyas yang dimaksudkan oleh Imam Syafi'i ialah berdasarkan dalil sama ada ia dapat difahami secara langsung ataupun tidak langsung. Bagi Imam Ahmad, beliau menerima qiyas menjadi sumber hukum. Beliau menerima qiyas untuk menjadi sandarannya apabila tidak ada sumber lain sama ada daripada al-Quran, al-Sunnah ataupun daripada pendapat sahabat.⁵

2.3 Sejarah Kewujudan undang-undang Islam di Malaysia

2.3.1 Latar Belakang

Menurut penyelidikan ahli sejarah agama Islam telah berkembang di Asia Tenggara sejak kurun ke-13 dan telah sampai ke Tanah Melayu kira-kira satu kurun selepas itu, Islam hanya bertapak kuat di Melaka dalam kurun ke-15. Sebelum kedatangan Islam, orang Melayu mengikut Undang-undang adat yang dipengaruhi sedikit sebanyak oleh unsur-unsur Hindu. Setelah raja-raja dan orang Melayu memeluk agama Islam, perubahan-perubahan dibuat untuk mengubahsuai adat Melayu supaya selaras dengan Islam dan seterusnya menggunakan Undang-undang Islam.⁶

⁵ Abdul Halim El-Muhammady 1993. Perkembangan Undang-undang Islam. Budaya Ilmu sdn.bhd, m/s63,67

⁶ Prof. Ahmad Mohamed Ibrahim Ahilemah Jones. 1985. Sistem undang-undang di Malaysia. Dewan Bahasa dan Pustaka. m/s 46

Sebelum kedatangan British, Undang-undang Islam adalah Undang-undang negara di Malaysia. Mazhab yang diikuti adalah mazhab Syafie. Dalam kes Shaikh Abdul dll. Lwn Shaikh Elias Bux, Braddel C.J.C dalam penghakimannya berkata :

‘ Sebelum triti-triti pertama, penduduk negeri-negeri ini hampir semuanya terdiri daripada orang melayu(Islam) bersama pelombong dan pengusaha cina. Satu-satunya Undang-undang yang terpakai kepada orang melayu ialah Undang-undang Islam yang diubah suai oleh adat-adat tempatan.’⁷

Mahkamah Rayuan Negeri-negeri Melayu Bersekutu memutuskan dalam *Ramah lwn. Laton* bahawa Undang-undang Islam bukanlah Undang-undang asing malah Undang-undang tempatan dan negara.⁸

Dalam berbagai triti di antara Raja-raja melayu dengan pihak British dinyatakan dengan jelas bahawa Raja-raja melayu bersetuju menerima semua nasihat British kecuali dalam hal ehwal mengenai agama Islam dan adat istiadat Melayu. Walaupun sudah dinyatakan di dalam fasal hal demikian, British samada secara langsung ataupun tidak telah campur tangan dalam hal ehwal agama dan pentadbiran. Dengan secara tidak langsung perkembangan pengaruh British telah menyebabkan kemasukan undang-undang Inggeris. Dengan nasihat Residen,

⁷ Prof.Ahmad Mohamed Ibrahim Ahilemah Joned. 1985. Sistem Undang-undang di Malaysia. Dewan Bahasa dan Pustaka, Kuala Lumpur. m/s 48

⁸ Ibid 48

Sultan-sultan di Negeri-negeri Melayu Bersekutu telah menggubal beberapa undang-undang dari India yang telah mengambil prinsip undang-undang Inggeris. Dengan itu, dalam perkara-perkara seperti undang-undang jenayah, keterangan, acara jenayah, kontrak dan tanah perundangan berdasarkan prinsip undang-undang Inggeris menggantikan undang-undang Islam dan adat melayu. Akhirnya, undang-undang Islam yang telah mengubahsuai adat melayu hanya terpakai dalam undang-undang keluarga, warisan dan beberapa aspek undang-undang jenayah.

Daripada segi amalan pentadbiran pula, perkara-perkara tersebut juga telah dicampurtangani oleh British. Oleh yang demikian, kesan kepada itu, kuasa-kuasa Mahkamah Syariah dihadkan dan menjadi rendah tarafnya daripada Mahkamah Sivil. Dalam tahun 1948, ordinan Mahkamah-mahkamah telah menubuhkan sistem kehakiman bagi persekutuan dan telah meninggalkan Mahkamah Syariah daripada hierarki mahkamah pada masa itu.

2.3.2 Kedudukan Islam di Bawah Perlembagaan

Perkara 3 perlembagaan memperuntukkan bahawa Islam ialah agama persekutuan, tetapi agama lain boleh diamalkan dengan aman dan damai di mana-mana bahagian persekutuan. Perkara 11 pula memperuntukkan bahawa tiap-tiap orang berhak menganut dan mengamalkan agamanya; tertakluk kepada syarat perkara 11, mengembangkan agamanya.

Kuasa Badan Perundangan Negeri untuk menggubal perkara-perkara mengenai undang-undang Islam termasuklah kuasa menubuhkan mahkamah yang mempunyai bidang kuasa ke atas orang Islam. Tetapi diperuntukkan juga bahawa mahkamah-mahkamah tersebut tidak boleh mempunyai bidang kuasa mengenai kesalahan-kesalahan kecuali setakat yang diberi oleh undang-undang Persekutuan. Walaupun peruntukan itu menyatakan perkara-perkara telah dimasukkan dalam senarai Negeri, ada banyak undang-undang Persekutuan yang menghadkan bidang dan pemakaian undang-undang negeri. Sebagai contoh dalam bidang warisan, mati berwasiat dan tidak berwasiat, pertimbangan-pertimbangan harus diberi kepada Akta Probet dan pentadbiran dan Akta Pusaka Kecil yang mengakibatkan kadi-kadi sebenarnya hanya diberi fungsi untuk mengesahkan bahagian-bahagian yang harus diberi kepada waris-waris di bawah undang-undang Islam.

Dalam bidang jenayah Syariah pula, bidang kuasa mahkamah syariah terhad kepada orang Islam dan mahkamah ini hanya mempunyai bidang kuasa berhubung dengan kesalahan-kesalahan seperti yang diberi peruntukan oleh undang-undang Persekutuan.⁹

⁹ Prof.Ahmad Mohamed Ibrahim Ahilemah Joned. 1985. Sistem Undang-undang di Malaysia. Dewan Bahasa dan Pustaka, Kuala Lumpur. m/s52

2.4 Kesimpulan

Berdasarkan kepada kewujudan dan kemunculan sejarah Islam, dapatlah kita pelajari bahawa undang-undang Islam itu adalah pada asalnya telah wujud sejak pada zaman Nabi Muhammad s.a.w lagi dan segala sumber dan penetapan hukum diturunkan melalui al-Quran daripada Allah melalui perantaraan wahyu.

Oleh itu, sebagai khalifah di muka bumi ini, adalah menjadi kewajipan kepada kita sebagai hambanya untuk melaksanakan perintahnya dan mengikuti suruhan rasulNya. Secara keseluruhannya, dapatlah kita fahami dengan lebih jelas bagaimanakah langkah setiap penetapan hukum di dalam Islam itu dilakukan iaitu daripada sumber al-Quran hinggalah kepada Qiyas dan Ijtihad para ulama'.

BAB TIGA

BAB TIGA

. PENGENALAN KEPADA BIDANG KUASA MAHKAMAH SYARIAH KUANTAN

3.1 Pengenalan

Pengetahuan secara asas kepada bidang kuasa mahkamah syariah bukan sahaja penting kepada peguam dan Hakim, malah orang awam juga perlu tahu tentang susun atur dan bidang kuasa-bidang kuasa mahkamah syariah yang ada. Ini adalah kerana, pengetahuan kepada bidang kuasa mahkamah memberi kemudahan kepada orang awam dalam membuat sebarang tuntutan atau permohonan.

Untuk menjalankan pentadbiran undang-undang Islam dan menubuhkan Mahkamah Syariah, kerajaan telah bersetuju untuk menyusun semula struktur organisasi dan fungsi mahkamah sebagai satu langkah untuk mempertingkatkan mahkamah Syariah dan kecekapannya memberi perkhidmatan kepada orang ramai.

Mahkamah Syariah terbahagi kepada 3 peringkat iaitu Mahkamah Rayuan Syariah, Mahkamah Tinggi Syariah dan Mahkamah Rendah Syariah. Mahkamah Syariah dipisahkan daripada organisasi Jabatan Agama Islam Negeri yang bebas yang bebas pengurusannya sendiri oleh Ketua Hakim Syarie dengan dibantu oleh Hakim-hakim Mahkamah Tinggi, Hakim Mahkamah Rendah Syariah, Ketua Pendaftar Mahkamah Syariah, Pegawai Sulh, Pendaftar, Penolong Pendaftar Mahkamah Syariah dan kakitangan lain.¹⁰

Kebiasaanya di Malaysia, setiap Mahkamah Rendah Syariah ditempatkan di daerah-daerah utama, misalnya di Seremban, Port Dickson, Jelebu, Jempol dan sebagainya. Bagi Mahkamah Tinggi Syariah pula, kebiasaanya diwujudkan di ibu negeri atau di bandar-bandar besar sahaja.

Mahkamah Rayuan Syariah pula diketuai oleh seorang ketua Hakim Syarie di peringkat kebangsaan yang merangkap sebagai Ketua Pengarah Jabatan Kehakiman Syariah Malaysia, yang berfungsi sebagai pegawai tertinggi di dalam sistem kehakiman Syariah di Malaysia.

¹⁰ Mohd Nadzri Bin Haji Abdul Rahman. 2010. Undang-undang tatacara Mal Mahkamah Syariah. Anugerah Cekal Sdn Bhd. m/s 3

Di dalam sistem perundangan Islam, bidang kuasa Mahkamah Syariah disebut sebagai al-wilayah¹¹. Sekiranya Mahkamah Syariah tidak mempunyai bidang kuasa ini, maka mahkamah tidak boleh membuat sebarang keputusan terhadap mana-mana perbicaraan.

Sistem perundangan di Malaysia adalah berbentuk dualisme¹². Secara umumnya, bidang kuasa yang dimiliki oleh Mahkamah Syariah di Malaysia tidaklah berbeza jika hendak dibandingkan ketika zaman kemerdekaan lagi.

¹¹ Al-wilayah bermaksud hak dan juga kuasa untuk mendengar dan memutuskan kes.

¹² Dualisme bermaksud iaitu satu di mahkamah sivil dan satu lagi Mahkamah Syariah yang mempunyai bidang kuasa yang berbeza.

3.2 Sejarah Penubuhan Mahkamah Syariah Kuantan

Merujuk kepada surat kuasa pelantikan Qadhi Besar dan Qadhi pada tahun 1921, maka kuasa yang diberi kepada Mahkamah Syariah ialah dalam kes Mal yang membicarakan kes-kes nikah perempuan yang tiada wali, kes-kes cerai seperti taklik, fasakh, tebus talak, harta sepencarian dan tuntutan mas kahwin. Dan bagi Kes Jenayah pula, merangkumi kesalahan-kesalahan kecil yang melanggar Undang-undang Negeri yang hanya dendanya RM10.00 sahaja. Qadhi tiada di beri kuasa untuk menahan, menangkap atau mengeluarkan waran tangkap.

Manakala Undang-undang Pahang Bil 6 tahun 1937 menyatakan, kesalahan-kesalahan yang dilakukan oleh orang Islam akan dibicarakan sama ada di Mahkamah Penghulu, Mahkamah Qadhi, Mahkamah Majistret atau Mahkamah Tinggi. Kesalahan tidak hadir solat jumaat, akan dibicarakan di Mahkamah Penghulu, kesalahan bagi melarikan anak dara dan khalwat dibicarakan di Mahkamah Majistret, kes zina di Mahkamah Tinggi dan kesalahan-kesalahan seperti makan di khalayak ramai di bulan Ramadhan, akan dibicarakan sama ada di Mahkamah Penghulu, Mahkamah Qadhi atau di Mahkamah Majistret.

Bagaimanapun apabila Undang-Undang Pahang Bil.5 tahun 1956 dibuat, maka jelaslah bahawa bidangkuasa untuk membicarakan kes-kes Mal dan Jenayah diberikan khusus kepada Mahkamah Qadhi atau Mahkamah Qadhi Besar sahaja. Juga telah digariskan cara-cara pelantikan Qadhi dan Qadhi Besar, perbicaraan dan Mahkamah UlangBicara. Dengan adanya Undang-Undang baru ini, maka bangunan Mahkamah Syariah mula didirikan disetiap daerah Qadhi.

Pada tahun 1984, Parlimen telah meluluskan tambahan kuasa hukuman kepada Mahkamah Syariah dengan menaikkan denda maksima sebanyak RM 5000, penjara tiga tahun dan rotan sebanyak enam kali sebatan. Berikutan itu, badan Perundangan Negeri pada tahun 1987 telah meluluskan pindaan kepada Enakmen Pentadbiran Agama Islam dan Adat Istiadat Melayu Pahang 1982 dengan menaikkan kadar denda, penjara dan rotan bagi kes-kes yang berat dan serius. Apabila Enakmen Pentadbiran Undang-Undang Islam Pahang diluluskan pada 28hb November 1991 oleh Dewan Undangan Negeri dan berkuatkuasa mulai 1 Januari 1992, maka di sini bermulalah detik-detik perubahan kepada Mahkamah Syariah. Dulunya mahkamah-mahkamah ini dikenali dengan Mahkamah Qadhi Daerah, Mahkamah Qadhi Besar dan Mahkamah Ulang bicara, tetapi pada masa kini, mahkamah-mahkamah tersebut telah bertukar kepada Mahkamah Rendah Syariah, Mahkamah Tinggi Syariah dan Mahkamah Rayuan Syariah.

Bidangkuasa perbicaraan kes Mal dan Jenayah Mahkamah Rendah dan Mahkamah Tinggi Syariah juga turut berubah. Mahkamah Rendah Syariah dalam

bahagian Mal diberi kuasa membicarakan kes-kes yang tidak melebihi seratus ribu ringgit atau yang tidak dapat dianggarkan dengan wang, manakala dalam kes jenayah pula kesalahan-kesalahan yang mana hukuman maksimum yang di peruntukkan tidak melebihi tiga ribu ringgit atau penjara tidak melebihi dua tahun atau kedua-duanya. Bagi Mahkamah Tinggi Syariah pula, kuasa yang diberi adalah menyeluruh dalam bidang kuasa Mal. Manakala bidang kuasa Jenayah pula membicarakan semua tindakan serta kesalahan yang diperuntukkan di bawah undang-undang lain yang memberi bidang kuasa kepada Mahkamah Syariah untuk membicarakan apa-apa kesalahan dan boleh mengenakan apa-apa hukuman yang diperuntukkan di dalamnya.

Begitu juga dengan gelaran Qadhi dan Qadhi Besar telah di gantikan dengan sebutan Hakim Mahkamah Rendah dan Hakim Mahkamah Tinggi. Manakala kedudukan jawatankuasa Ulang bicara dikenali dengan Panel Hakim-Hakim Mahkamah Rayuan Syariah dan dipengerusikan oleh Yang Amat Arif Ketua Hakim Syarie. Dari segi rayuan, dulunya boleh dibuat terus daripada Mahkamah Qadhi atau Mahkamah Qadhi Besar kepada Mahkamah Ulang bicara. Namun sekarang rayuan daripada Mahkamah Rendah Syariah akan di buat oleh Mahkamah Tinggi Syariah dan sesuatu rayuan terhadap keputusan yang di buat oleh Mahkamah Tinggi Syariah akan di buat kepada Mahkamah Rayuan Syariah.¹³

¹³ “Sejarah penubuhan Jabatan Kehakiman di Kuantan”, diakses dari <http://pahang.jksm.gov.my/jksp/index.php/maklumatkorporat/sejarah/sejarah-penubuhan>, pada tanggal 29 oktober 2016 pada pukul 10.30 AM

Antara enakmen yang diguna pakai di Mahkamah Syariah Negeri Pahang adalah

:-

1. Enakmen Pentadbiran Ugama Islam & Adat Resam Melayu Pahang
1982 (Pindaan 1987). (Enakmen No 8 Tahun 1982)
2. Enakmen Pentadbiran Undang-undang Islam 1991.
3. Enakmen Undang-undang Keluarga Islam 2005. (Enakmen 3)
4. Enakmen Keterangan Mahkamah Syariah 2005.
5. Enakmen Tatacara Mal Mahkamah Syariah 2002. (Enakmen No 9 Tahun
2002)
6. Enakmen Tatacara Jenayah Syariah 2002. (Enakmen No 8 Tahun 2002)
7. Kaedah-kaedah Tatacara Mal Mahkamah Syariah (Fi, Elaun dan Kos)
2005.
8. Enakmen Kesalahan Jenayah Syariah 2013 (Enakmen 11).

Dari segi pentadbiran pula, Mahkamah Syariah masih terletak di bawah Jabatan Agama Islam Pahang (JAIP), namun kerajaan negeri dengan persetujuan Majlis Agama Islam dan Adat Resam Melayu Pahang (MUIP) dan perkenan KDYMM Sultan Pahang atas nasihat dan pandangan daripada Jawatankuasa Syariah/Sivil telah bersetuju supaya pentadbiran Mahkamah Syariah dipisahkan terus daripada pentadbiran JAIP. Kesan kepada perkara tersebut, maka beberapa jawatan baru telah diwujudkan dan di luluskan oleh Kerajaan Negeri bagi maksud pengisian jawatan bagi organisasi baru Mahkamah Syariah Pahang. Di antaranya ialah jawatan Ketua Hakim Syarie, Hakim Mahkamah Tinggi Syariah, Hakim Mahkamah Rendah Syariah, Pendaftar, Pembantu Pendaftar dan beberapa jawatan dari segi pentadbiran. Maka dengan rasminya telah terpisah daripada pentadbiran Jabatan Agama Islam Pahang dan terbentuklah satu organisasi di Mahkamah Syariah Negeri Pahang. Dan seterusnya bermulalah sejarah baru bagi Kerajaan Negeri Pahang.

Secara rasminya, Jabatan Kehakiman Syariah Pahang telah ditubuhkan pada 19 Januari 1995 yang sebelum itu lebih dikenali sebagai Mahkamah Qadi di Jabatan Agama Islam Pahang. Dengan penubuhan tersebut, ianya terpisah dari pentadbiran Jabatan Agama Islam Pahang dan mempunyai struktur organisasinya sendiri. Beribu pejabat di Kuantan, Pahang. Pada ketika itu lebih dikenali sebagai Mahkamah Syariah Pahang dan pada tahun 2005 telah ditukarkan nama kepada Jabatan Kehakiman Syariah Pahang.

3.3 Bidangkuasa Mahkamah-mahkamah Syariah

3.3 Bidangkuasa Mahkamah –mahkamah syariah

3.3.1 Bidang Kuasa Mahkamah Rendah Syariah Kuantan

Mahkamah Rendah syariah hendaklah mempunyai bidang kuasa di dalam sempadan tempatan bidang kuasa yang diberi kepadanya dan hendaklah diketuai oleh seorang Hakim. Hakim yang mengendalikan kes-kes yang terlibat di bawah Mahkamah Rendah Syariah di Kuantan ialah Haji Abd Wahid bin Mat Ali. Bidang kuasa di dalam Mahkamah Rendah Syariah Kuantan terbahagi kepada dua bahagian iaitu bidang kuasa bagi kes jenayah dan bidang kuasa bagi kes mal. Kes mal merangkumi kes-kes berkaitan harta dan kekeluargaan.

Bidang kuasa bagi kes jenayah, mahkamah hendaklah membicarakan apa-apa kesalahan yang dilakukan oleh orang Islam di bawah enakmen ini atau di bawah undang-undang bertulis lain yang memberi kepada mahkamah Syariah bidang kuasa untuk membicarakan apa-apa kesalahan yang mana-mana hukuman maksimum diperuntukkan tidak melebihi tiga ribu ringgit (RM 3000.00) atau penjara bagi tempoh yang tidak melebihi dua (2) tahun atau kedua-duanya sekali.

Manakala bidang kuasa bagi kes mal pula ialah mendengar dan memutuskan semua tindakan dan prosiding yang mana Mahkamah Rendah Syariah dibenarkan mendengar dan memutuskannya dalam mana jumlah atau nilai hal perkara yang dipertikaikan tidak melebihi seratus ribu ringgit (RM100.000,00) atau yang tidak dapat dianggarkan dengan nilai wang.¹⁴

3.3.2 Bidang Kuasa Mahkamah Tinggi Syariah Kuantan

Bagi bidang kuasa bagi Mahkamah Tinggi Syariah di Kuantan pula, dikendalikan oleh Hakim Tuan Haji Mohd Azahari. Bidang kuasa di dalam Mahkamah Tinggi turut dibahagiakan kepada 2 bahagian iaitu jenayah dan kes-kes Mal.

Bagi kes jenayah, membicarakan semua kes jenayah yang dilakukan oleh orang Islam dan boleh dihukum di bawah enakmen Undang-undang Keluarga Islam 1987 atau di bawah undang-undang bertulis lain yang memberi kepada Mahkamah Syariah bidang kuasa untuk membicarakan apa-apa kesalahan dan boleh mengenakan apa-apa hukuman yang diperuntukkan di dalamnya.

¹⁴ “ Bidang kuasa Mahkamah Syariah Kuantan” diakses dari <http://pahang.jksm.gov.my/jksp/index.php/maklumatkorporat/bidang-kuasa/bidangkuasamts>, pada tanggal 29 oktober 2016 pada pukul 10.47 PM

Bagi bidang kuasa bagi kes mal pula, mendengar dan memutuskan semua tindakan bagi prosiding dalam mana semua pihak adalah orang Islam dan yang berhubung dengan pertunangan, perkahwinan, penceraian, atau perpisahan (faraq). Namun demikian, terdapat pindaan kepada pendaftaran kes pembatalan perkahwinan (fasakh) bermula 11 Januari 2015.

Sekiranya ada rayuan yang dibuat daripada Mahkamah Rendah Syariah ke Mahkamah Tinggi, terdapat beberapa kaedah iaitu, bidang kuasa rayuan terhadap kes-kes dari Mahkamah Rendah dalam perkara kes jenayah, iaitu oleh pendakwa atau orang yang telah sabit kesalahan dan rayuan ini bolehlah terhadap pembebasan, sabitan atau hukuman atau mana-mana satu dari yang tersebut itu.¹⁵

Bidang kuasa rayuan terhadap kes-kes dari Mahkamah Rendah dalam kes mal pula terbahagi kepada 4 iaitu:

- a) Oleh mana-mana orang yang terkilan dengan keputusan itu, jika jumlah yang dituntut tidak kurang daripada lima ratus ringgit.
- b) Dalam semua kes yang melibatkan apa-apa keputusan mengenai status peribadi oleh mana-mana orang yang terkilan dengan keputusan itu.

¹⁵ “ Bidang Kuasa mahkamah Tinggi Syariah kuantan” diakses dari <http://pahang.jksm.gov.my/jksp/index.php/maklumatkorporat/bidang-kuasa/bidangkuasamts> pada tanggal 30 Oktober pada Pukul 3.15 PM

- c) Dalam semua kes yang berkaitan dengan nafkah tanggungan, oleh mana-mana orang yang terkilan dengan keputusan itu, dengan syarat bahawa tiada satu pun rayuan boleh dibuat terhadap keputusan yang telah dibuat dengan persetujuan.
- d) Dalam kes-kes lain jika Mahkamah Tinggi Syariah memberikan kebenaran merayu, Mahkamah Tinggi Syariah hendaklah mempunyai bidang kuasa mengawasi secara am dan bidang kuasa menyemak ke atas semua Mahkamah Rendah syariah dan boleh sama ada atas kehendaknya sendiri atau atas kehendak pihak atau orang yang berkepentingan pada mana-mana peringkat dalam sesuatu perkara atau prosiding sama ada mal atau jenayah dalam mana-mana Mahkamah Rendah Syariah, meminta dan memeriksa mana-mana rekod dan boleh menjalankan mana-mana kuasa di bawah Subseksyen(2) seksyen 9 atau memberikan apa-apa arahan atau perlu di sisi keadilan.

3.3.3 Bidang Kuasa Mahkamah Rayuan Syariah Kuantan

Bagi Mahkamah rayuan pula, mempunyai bidang kuasa untuk mendengar dan memutuskan apa-apa rayuan terhadap apa-apa keputusan yang dibuat oleh Mahkamah Tinggi Syariah dalam menjalankan bidang kuasa asalnya.

Apabila sesuatu rayuan daripada sesuatu keputusan Mahkamah Rendah telah pun diputuskan oleh Mahkamah Tinggi, Mahkamah Rayuan Syariah boleh atas permohonan oleh mana-mana pihak memberi kebenaran untuk membuat keputusan mengenai apa-apa persoalan undang-undang yang menjadi kepentingan awam yang timbul. Apabila kebenaran telah diberi oleh Mahkamah Rayuan ia hendaklah mendengar dan memutuskan persoalan yang dibenarkan untuk dirujuk bagi keputusannya itu dan membuat apa-apa perintah yang Mahkamah Tinggi Syariah sepatutnya membuat, sebagaimana yang difikirkannya adil bagi menyelesaikan rayuan itu.

3.4 Kesimpulan

Pengetahuan asas kepada bidang kuasa Mahkamah Syariah amatlah penting untuk diketahui bukan sahaja kepada golongan yang terlibat secara langsung di dalam bidang undang-undang, malah kepada orang awam juga. Ini adalah kerana, pengetahuan kepada bidang kuasa mahkamah memberi kemudahan orang awam dalam membuat sebarang tuntutan atau permohonan.

Dapat kita simpulkan bahawa hierarki Mahkamah Syariah terbahagi kepada 3 peringkat iaitu Mahkamah Rendah Syariah, Mahkamah Tinggi Syariah dan akhir sekali ialah Mahkamah Rayuan Syariah. Ketiga-tiga mahkamah ini mempunyai bidang kuasa yang berlainan. Selain itu juga, dapat kita pelajari bahawa Mahkamah Syariah ini berpecah kepada dua bahagian iaitu bahagian jenayah dan kes mal.

BAB EMPAT

KEBERKESANAN PELAKSANAAN UNDANG-UNDANG ISLAM DI DALAM MAHKAMAH SYARIAH KUANTAN

4.1 Pengenalan

Zaman ini adalah zaman pertumbuhan dan zaman perletakan asas perundangan Islam. Pelaksanaan undang-undang pada zaman Rasulullah adalah hasil daripada wahyu Allah secara langsung. Sebagai seorang yang beragama Islam dan hamba kepada Allah kita wajib yakin akan ketepatan dan kepentingan undang-undang yang telah ditetapkan oleh Allah S.W.T kepada hambanya. Undang-undang dan penetapan hukum ini merupakan panduan yang kita sebagai hambanya wajib akur dan menerimanya.

Islam adalah sebagai agama yang membawa rahmat kepada seluruh alam mempunyai ciri-ciri perundangan yang sangat sempurna. Ini adalah kerana setiap aturannya mencakupi setiap aspek kehidupan. Namun demikian, pelaksanaan dan keberkesanan Undang-undang Syariah yang diamalkan pada zaman Nabi Muhammad tidak setara pada zaman kini. Pada zaman era kemodenan ini, tidak dapat dinafikan bahawa setiap peraturan malah dalam perundangan itu sendiri lebih menjurus kepada undang-undang yang dibuat oleh manusia. Malahan, tidak dapat disangkal juga bahawa bidang kuasa undang-undang syariah pada masa kini amat lemah dan terhad kepada perkara-perkara tertentu sahaja. Tambahan pula, bidang kuasa hukuman dari sudut jenayah syariah amatlah sedikit.

4.2 Keberkesanan Undang-undang Islam di dalam Mahkamah Syariah

Kuantan

Menurut En Muhamad Ashari iaitu pembantu pegawai di Mahkamah Rendah Syariah Kuantan, beliau menyatakan bahawa bidang kuasa yang sudah sedia ada di Mahkamah Syariah Kuantan perlu dipertingkatkan lagi. Malah beliau menyatakan bahawa peningkatan bukan sahaja dari sudut hukuman dan bidang kuasa, malahan dari segi kemudahan dan struktur pembangunan juga perlu dinaiktarafkan lagi.¹⁶

Selain daripada itu, terdapat juga beberapa aduan daripada masyarakat bahawa mereka mempunyai beberapa kesulitan dari sudut menyelesaikan setiap permasalahan yang timbul di mahkamah, misalnya penangguhan kes yang kerap dan banyak borang-borang yang perlu diisi. Menurut En Muhammad Ashari, setiap kesulitan yang hadir dan wujud dari setiap kes dan perbicaraan adalah berpunca daripada masalah-masalah biasa yang kerap kali timbul. Misalnya ia adalah disebabkan oleh saman yang disediakan tidak sempurna dan tidak menepati apa yang diperlukan serta dokumen-dokumen penting yang diperlukan tidak lengkap menyebabkan kes terpaksa ditangguhkan.

¹⁶ En Muhammad Ashari, Pembantu pegawai Syariah, "kekurangan pelaksanaan Undang-undang Islam pada masa kini", Mahkamah Rendah Syariah Kuantan, 26 Oktober 2016.

Selain itu juga, banyak kes terpaksa ditangguhkan kerana ketidakhadiran daripada pihak defendan serta ketiadaan Hakim menyebabkan sesetengah kes terpaksa mengambil masa yang lama untuk diselesaikan.

Dari segi bilangan pegawai dan pekerja di dalam Mahkamah yang terhad juga menyebabkan kesukaran dalam melaksanakan semua kerja. Menurut Puan Rohana binti Md Isa iaitu Penolong Pendaftar Mahkamah Tinggi Syariah, beliau menyatakan bahawa dari segi penguatkuasaan undang-undang serta bilangan kakitangan juga perlu dipertingkatkan lagi.¹⁷

Menurut beliau juga, pelbagai langkah telah dilakukan bagi mempertingkatkan bidang kuasa di dalam mahkamah, malah permohonan juga telah disampaikan di peringkat parlimen. Namun demikian sehingga pada waktu ini, pihak kerajaan negeri masih belum mendapat apa-apa jawapan dan persetujuan dari pihak parlimen.

¹⁷ Puan Rohana bt Md Isa, penolong Pendaftar Mahkamah Tinggi Syariah, Kuantan. " Bidang Kuasa Mahkamah Syariah, Kuantan". 27 Oktober 2016

4.3 Kesimpulan

Secara kesimpulannya, pelbagai langkah dan inisiatif perlu diambil bagi mempertingkatkan lagi keberkesanan undang-undang Islam di kalangan masyarakat, malah peningkatan bukan sahaja tertumpu kepada bidang kuasa sahaja, tetapi dari segi kemudahan infrastruktur mahkamah dan bilangan kakitangan pekerja juga perlu diambil kira. Tidak dapat dinafikan bahawa sistem keadilan yang cekap dan sistematik turut membantu dalam menyelesaikan masalah dan kes-kes dengan lebih cepat dan teratur.

Pihak kerajaan juga memainkan peranan yang sangat penting di dalam memastikan kelancaran susun atur dan penyelesaian di dalam mahkamah. Oleh itu, setiap kekurangan yang timbul tidaklah boleh diambil sewenang-wenangnya dan perlu kepada ditambahbaikkan lagi agar mahkamah syariah tidak lagi digelar sebagai mahkamah kelas kedua.

BAB LIMA

RUMUSAN DAN CADANGAN

5.1 RUMUSAN

Sebahagian besar daripada masyarakat kita kurang diberi pendedahan dan pengetahuan tentang bidang kuasa mahkamah dan prosedur-prosedur yang perlu mereka ikuti dalam membuat permohonan ataupun saman di dalam sesuatu kes. Hal ini bukan sahaja memberikan kesukaran kepada masyarakat, malah kepada mahkamah juga kerana menyebabkan sesuatu perbicaraan itu terpaksa ditangguhkan. Oleh yang demikian, amatlah penting sekali bagi masyarakat untuk mengambil tahu dan mempelajari serba sedikit mengenai bidang kuasa mahkamah dan prosedur-prosedur yang telah ditetapkan agar mereka tahu ke mahkamah mana mereka perlu rujuk jika ingin membuat sebarang tuntutan mahupun permohonan.

Suatu pembaharuan terhadap minda masyarakat perlu disuntik agar mereka tidak bersikap sambil lewa serta lepas tangan terhadap sebarang pengetahuan di dalam bidang undang-undang. Ramai masyarakat luar sana beranggapan bahawa pengetahuan di dalam bidang undang-undang ini hanya perlu kepada pelajar yang mendalami bidang perundangan, peguam dan Hakim semata-mata. Kesan daripada sikap ini, mereka terlepas dan tidak tahu akan hak yang sepatutnya mereka perolehi.

Dapat dilihat bahawa undang-undang Islam yang diwujudkan sudah begitu lengkap dan hal ini tidak dapat disangkal lagi. Tidak dapat disangkal lagi, bagi membuktikan bahawa undang-undang Islam yang telah ditetapkan oleh Allah ini bukanlah diiktirafkan secara hukum semata-mata, malah perlu seiring dengan pengendalian yang baik dalam menguruskan kes di mahkamah diiringi dengan Hakim dan peguam yang cekap dan amanah dalam melaksanakan tugas memberi kesan yang besar kepada sistem perundangan itu sendiri.

5.2 Cadangan Kajian

Dalam melaksanakan sistem undang-undang Islam di Malaysia, dapat kita lihat bahawa kritikan dari masyarakat biasanya timbul apabila mereka tidak berpuas hati dengan cara pengendalian kes yang dijalankan oleh mahkamah syariah. Selain itu juga, terdapat beberapa aduan serta rungutan dari masyarakat yang menyatakan bahawa sistem keadilan Islam yang dijalankan di Malaysia sangat lemah dan tidak diberi keutamaan. Bermula dengan permasalahan yang timbul ini, beberapa inisiatif perlulah diambil dan dikemaskinikan lagi agar sistem undang-undang Islam di Malaysia menjadi semakin teratur.

Pertama, bidang kuasa mahkamah dari segi sudut bidang kuasa hukuman dan denda perlulah dipertingkatkan lagi. Ini adalah kerana kita dapat lihat bahawa bidang kuasa Mahkamah Syariah amatlah sedikit dan terhad kepada beberapa kesalahan sahaja. Dengan adanya peningkatan dari sudut bidang kuasa dan penghukuman, dapat memberi kesedaran kepada masyarakat di luar sana dan memupuk perasaan gerun dalam kalangan masyarakat untuk melakukan kesalahan.

Seterusnya, bagi meningkatkan kecekapan dari segi pentadbiran dan susun atur di dalam mahkamah, bilangan kakitangan pekerja di dalam mahkamah perlulah dipertingkatkan lagi. Begitu juga dengan keadaan dan struktur pembangunan mahkamah yang perlu dinaiktarafkan lagi untuk meningkatkan lagi kemudahan yang ada seperti menambah bilik perbicaraan, ruangan khas untuk menyimpan fail-fail serta dokumen dan sebagainya. Selain itu juga, mahkamah perlulah diasingkan tempat dan bangunannya daripada Jabatan Agama Islam. Ini adalah kerana bilangan kes-kes yang semakin meningkat menyebabkan bilangan orang awam yang hadir semakin ramai dan memerlukan tempat yang lebih selesa.

Di samping itu, pendedahan dari sudut pengetahuan dari segi undang-undang perlu diterapkan ke dalam minda masyarakat. Hal ini adalah kerana pada masa kini ramai masyarakat yang kurang pendedahan kepada ilmu undang-undang dan kesannya menghadapi kesukaran apabila ingin membuat sebarang tuntutan ataupun permohonan di mahkamah dan implikasinya menyebabkan kerap kali perbicaraan terpaksa ditangguhkan.

5.3 Kesimpulan

Undang-undang ditubuhkan adalah untuk menjaga kemaslahatan semua manusia. Hal ini dapat dilihat sejak dari pemerintahan Nabi lagi di mana peraturan telah diwujudkan bagi melicinkan lagi sistem pentadbiran. Selain itu juga, dapat dilihat bagaimana undang-undang Islam yang dicipta sendiri oleh Allah S.W.T untuk menjaga kepentingan kehidupan hamba-hambaNya. Justeru itu, undang-undang perlu dikukuhkan dengan lebih baik agar kesejahteraan umat Islam terjamin.

Peruntukan undang-undang yang sedia ada pada masa kini perlulah dipertingkatkan lagi dan dinaiktaraf agar undang-undang Islam ini bukanlah suatu undang-undang yang dipandang remeh oleh segelintir masyarakat. Di samping itu, tidak dapat dinafikan dalam melaksanakan sesuatu undang-undang, pengendalian yang baik dalam menguruskan kes di mahkamah diiringi dengan Hakim dan Peguam yang cekap dan amanah dalam melaksanakan tugas, memberi implikasi yang besar kepada sistem perundangan Islam itu sendiri, malah masyarakat akan berpuas hati serta akur dengan keputusan yang diputuskan di mahkamah.

1.8 RUJUKAN

Abdul Halim El Muhammady. 1998. *Undang-undang Jenayah Dalam Islam Dan Enakmen Negeri-Negeri*. Malaysia (Selangor): penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia

Zulkifli Hasan, Abd Hamid Abd Murad. Arif Fahmi Md. Yusof. 2007. *Amalan Kehakiman Dan Guaman syarie di Malaysia*. Negeri Sembilan. Penerbit: Kolej Universiti Islam Malaysia, Negeri Sembilan.

Prof. Ahmad Mohamed Ibrahim Ahilameh Joned. 1985. *Sistem Undang-Undang di Malaysia*. Kuala Lumpur. Penerbit: Dewan Bahasa dan Pustaka

Siti Zalikha Haji Md. Nor. 1999. *Al-Syariah Konsep dan Perundangan Islam, jilid 1*. Kuala Lumpur. Penerbit: Dewan Bahasa dan Pustaka

Mohd Nadzri Bin Haji Abdul Rahman Ibrahim. 2010. *Undang-Undang Tatacara Mal Mahkamah Syariah*. Kuala Lumpur. Penerbit: Anugerah Cekal Sdn Bhd

Abdul Halim El-Muhammady. 1993. *Perkembangan Undang-undang Islam*. Selangor. Penerbit: Budaya Ilmu Sdn Bhd

Dr. Abdul Karim Zaidan. 1995. *Sistem Kehakiman Islam, jilid 3*. Kuala Lumpur.

Penerbit: Pustaka Haji Abdul Majid

Dato Dr. Haji Mohd. Amin Abdul Rahim. 2009. *Undang-undang Jenayah Islam*.

Brunei. Penerbit: Dewan Bahasa dan Pustaka.